

LÄNSSTYRELSEN
Örebro län
Planeringsavdelningen
Naturvårdsenheten

BESLUT
1975-10-17

Registreringsnummer: T 118
11.121-149-75

Bildande av naturreservatet Sveafallen i Degerfors kommun

Beskrivning av reservatet

Reservatets benämning: Sveafallens naturreservat

Kommun: Degerfors

Socknar: Degerfors och Nysund

Fastigheter: Hela Strömsnäs 2:39 i Degerfors samt delar av Norrboda 3:1 i Degerfors samt Norrboda 3:2 i Nysund.

Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget utmed östra sidan av enskilda vägen Degerfors - Klippan - Åtorp, mellan stambanan Laxå - Charlottenberg och Letälven och invid Degerfors järnverk i centralortens södra kant. Tyngdpunktskoordinater $x = 6567000$, $y = 1421500$, i rikets system 2,5 W Stockholm.

Gränser: Reservatets gränser redovisas på bifogade karta. I väster sammanfaller gränsen med vägområdets östra gräns.

Areal: Ca 88 ha, varav ca 9 ha myrmark och 0,3 ha vatten.

Förvaltare: Domänverket i samarbete med kommunen.

Markägare: Marken ägs av Kungl Maj:t och kronan och förvaltas av domänverket. Fastigheten Strömsnäs 2:39 är bokförd på naturvårdsfonden, övrig mark på domänfonden.

Ärendets handläggning: Genom tidigare planeringsarbete inom domänverket hade bl a vissa riktlinjer för skötseln av området uppdragits samt kompletterande mark förvärvat. Efter kontakter mellan domänverket och länsstyrelsen åtog sig länsstyrelsen 1973 att utarbeta en skötselplan samt förslag till avgränsning och föreskrifter för ett reservat. Preliminärt förslag utarbetades sommaren 1974 och behandlades 1974-10-09 av länets skötselråd samt representanter för domänverkets distrikts- och revirförvaltningar. Kontakter har underhand skett med kommunen. Förslagen har slutligen remissbehandlats

av kommunen, domänverket, naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning, skogsvårdsstyrelsen, landsantikvarien, vägförvaltningen, Svenska Turistföreningen samt Uddeholms AB.

Grund för beslutet

Det s k Sveafallsområdet utgör ett nyckelobjekt inom svensk kvartärgeologisk forskning. Det säregna erosionslandskapet med talrika jättegrytor och frispolade block uppmärksammades först på 1920-talet av forskarna. Dessa insåg snart att man här funnit det sedan länge sökta mellansvenska avloppet från Ancylussjön, ett tidigare stadium i Östersjöbäckens utvecklingshistoria. Genom flera populärt hållna beskrivningar av området och lansering genom STF blev det snart känt i vida kretsar, vartill inte minst häpnadsväckande uppgifter om vattenmängder och fallhöjder bidrog. Ett stort antal människor från när och fjärran besöker årligen området, varför kommuner sedan länge engagerat sig med guidning och annan service.

De senaste forskningsrönen tyder på att fallhöjden varit helt obetydlig, så att egentliga vattenfall aldrig existerat. Beteckningen Sveafallen, som är mycket starkt etablerad har därför ifrågasatts. Dessa rön gör dock varken jättegrytorna och övriga spår av vattenerosion mindre intressanta för allmänheten eller området som sådant mindre värdefullt ur vetenskaplig synpunkt.

Syftet med reservatbildningen är att för kännedomen om landets natur bevara ett nyckelobjekt inom svensk kvartärgeologisk forskning, vilket även har betydelse för allmänhetens friluftsliv. Genom reservatbildningen skall dels området skyddas från alla ingrepp av bestående art, dels skapas förutsättningar för att på ett åskådligt sätt för allmänheten presentera områdets geologiska särdrag och de processer som skapat dessa.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogade karta som naturreservat.

Reservatföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 8 § naturvårdskungörelsen (1974:1028) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar markytans form
2. dika eller dämna
3. anordna upplag
4. anlägga vägar och stigar
5. framdra mark- eller luftledning
6. uppföra ny byggnad
7. bedriva jakt i annan form än skyddsjakt
8. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som anges i fastställd skötselplan.

Nämnda förbud skall ej utgöra hinder för anläggande av de serviceanordningar som redovisas i fastställd skötselplan eller för avverkning och utforsling av skogsprodukter enligt denna plan.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området, som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på mark eller växtlighet
2. framföra motordrivet fordon
3. tälta eller uppställa husvagn
4. göra upp öppen eld

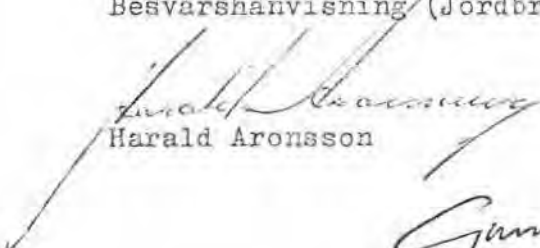
5. plocka blommor, gräs, mossor eller lavar
6. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
7. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår

D. Bestämmelser jämlikt 3 § naturvårdskungörelsen om vård och förvaltning

1. Syftet med vården och förvaltningen är att med minsta möjliga ingrepp i markytan underlätta allmänhetens möjligheter att besöka och vistas inom området samt att uppleva dess särprägel. Skötseln av skogen skall anpassas till denna målsättning.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogade skötselplan.
3. Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.
4. Reservatet förvaltas av domänverket i samarbete med kommunen. Domänverket svarar därvid för skötseln av mark och skog samt för utmärkning och underhåll av vandringsleder och därtill hörande anordningar. Degerfors kommun svarar för informationslokalen och därtill knuten verksamhet samt för renhållning. Vid förvaltningen skall samråd ske med länsstyrelsen, länets skötselråd samt statens naturvårdsverk.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsstyrelsens styrelse beslutat, har förutom föredraganden, förste byråinspektören Gunnar Hallin, även länsrådet Ove Sundelius, förste länsassessorn Nils Hakelier, länsarkitekten Bennert Johnsson, naturvårdsdirektören Ingvar Hallberg, tf överlantmätaren Erik Ågren och byrådirektören Per Olov Fähr deltagit. I styrelsens beslut har deltagit landshövdingen samt ledamöterna Rolf Vinthagen, Olle Aldén, Sven Jansson, Leif Hols, Eilerth Jivebäck, Karin Kallin, Gustaf Persson, Erik Persson och Eric Carlsson.

Besvärshänvisning (Jordbruksdepartementet) enligt bilaga.

Harald Aronsson

Gunnar Hallin

Sändlista har ej scannats

BESVÄRSFÖRFARANDE

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos regeringen.

Besvärshandling skall ha kommit in till jordbruksdepartementet inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen skall anges länsstyrelsens beslut. Vidare bör anges vad som yrkas och de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppge namn, yrke, postadress och telefonnummer.

Insänds besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Jordbruksdepartementet, Fack, 103 20 STOCKHOLM 16.

6043460

.112
BERGSTORP

Strömsnäs-Kron

Aggön

Hammarviken

Strömsnäs

Ban-fallet

Domedags-fallet

Vättrnyttor 239

Skeppet

Domedagshålet

Blockgrollan

Diabasrännan

Damm-bordet 31

Sveafallen

Grytfallet

NORRBODA

21

Letälven

Bergjärnsrännan

Solbergaljären 100.4

Bergtjärnen

Gustavsäng
Kronojägarboställe

100

Klippetorpstjärnen

.120

Stenkulla-

kärret

Stenkulla

11.121-149-75

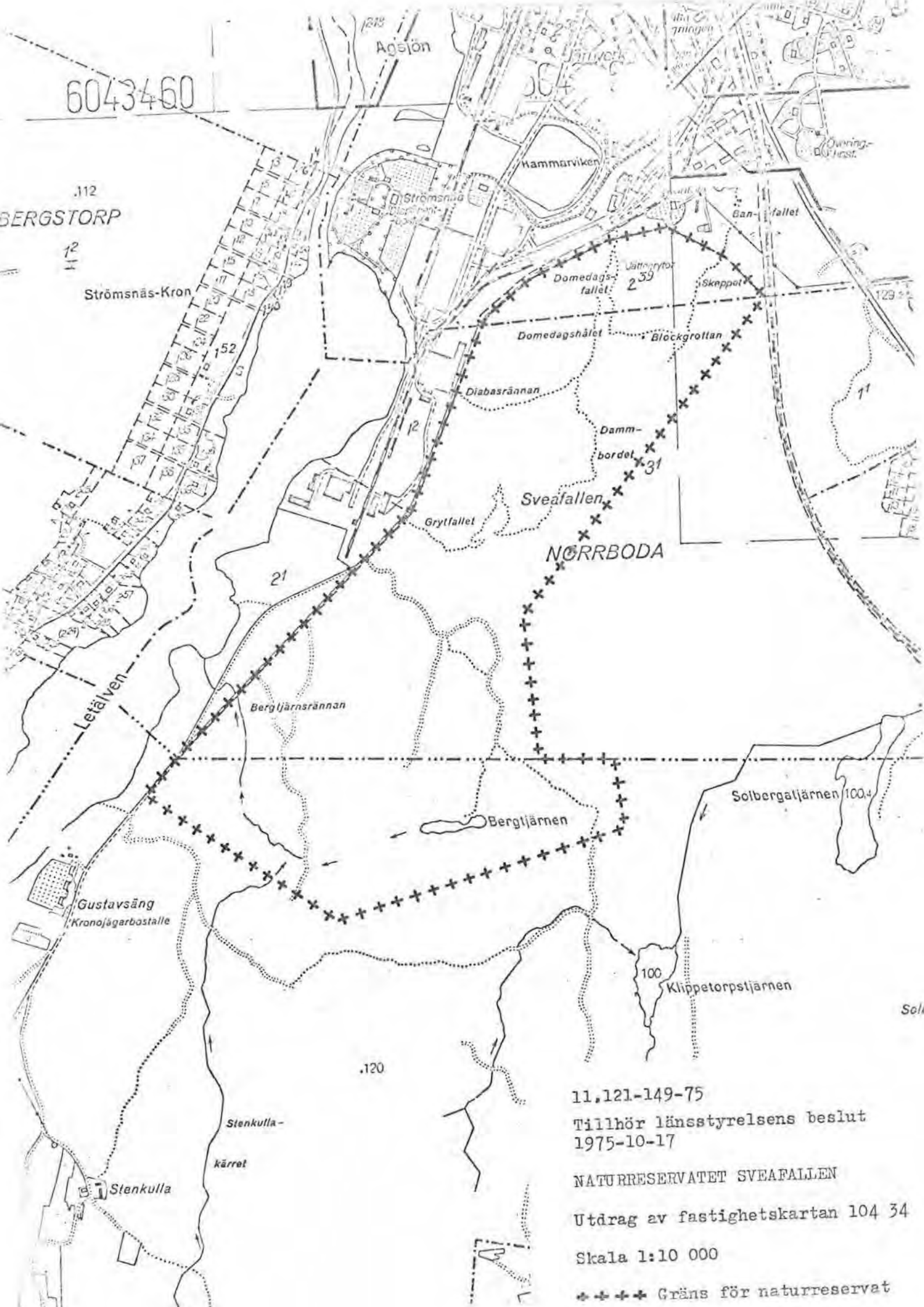
Tillhör länsstyrelsens beslut
1975-10-17

NATURRESERVATET SVEAFALLEN

Utdrag av fastighetskartan 104 34

Skala 1:10 000

++++ Gräns för naturreservat

1975-10-17

Skötselplan för naturreservatet Sveafallen

Reviderad efter behandling i skötselrådet och remisser till berörda myndigheter.

Skötselplanen omfattar:

1. Allmän beskrivning
  - 1.1 Data
  - 1.2 Naturförhållanden
  - 1.3 Kommunikationer
2. Dispositions- och skötselplan för området
  - 2.1 Allmän målsättning
  - 2.2 Principer för disposition av mark och vatten
  - 2.3 Detaljbeskrivning och åtgärder
3. Anläggning och skötsel av serviceanordningar
  - 3.1 Besöksanordningar
  - 3.2 Information
4. Kartor över skötselområden (A) och ledssystem m m (B)

1975-10-17

1. Allmän beskrivning

1.1 Data

Areal: Ca 88 ha

Kommun: Degerfors

Läge: Omedelbart SO Degerfors järnverk, i tätortens syd-
östra del.

Syfte med reservatbildningen: Att för kännedomen om landets natur bevara ett nyckelobjekt inom svensk kvartärgeologisk forskning vilket även har betydelse för allmänhetens friluftsliv. Genom reservatbildningen skall dels området skyddas från alla ingrepp av bestående art, dels skapas förutsättningar för att på ett åskådligt sätt för allmänheten presentera områdets geologiska särdrag och de processer som skapat dessa.

1.2 Naturförhållanden

Området ligger på östra sluttningen av Letälvsdalen och innefattar bl a den lägsta passpunkten inom det område där Ancylussjön under en tid hade sitt avlopp mot Vänersänkan. Själva sluttningen som utgörs av hållmarker och blockrik morän, uppvisar talrika spår av vattenerosion: renspolade blockmarker med block som rubbats från sitt ursprungliga läge samt jättegrytor.

Området är bevuxet med barrblandskog av ganska skiftande slag, från ren hållmarkstallskog till låg och gles sumpskog med typisk mossevegetation. I den djupaste passrännan, belägen i områdets södra del, finns dels myrmark, dels en mindre sjö, Bergtjärn.

1.3 Kommunikationer

Reservatet ligger utefter enskilda vägen Degerfors-Klippan-Åtorp, vilken löper på östra sidan av Letälven. Från denna väg är avståndet till områdets avlägsnare delar högst ca 800 m. Avståndet mellan norra parkeringsplatsen och anslutningen till allmän väg - nr 205 vid utfarten från samhället mot Svartå, Laxå och Askersund - är ca 400 m. Från järnvägsstationen är avståndet ca 500 m och från Degerfors centrum ungefär det tredubbla.

1975-10-17

1.4 Serviceanordningar

Vandringsleder
Rastplatser
Sopbehållare
Toaletter
Parkeringsplatser
Information (tavlor, broschyrer, guidning m m)
Försäljning och servering

2. Disposition- och skötselplan för området

Planen bör, med avseende på åtgärderna för att uppnå uppställda mål, omprövas med ledning av vunna erfarenheter. Första omprövning bör ske efter fem år, varvid beslut fattas om när nästa omprövning skall ske.

2.1 Allmän målsättning

Områdets geologiska och övriga naturvärden skall bevaras och framhävas. Vidare skall allmänhetens möjligheter att besöka och vistas inom området samt att uppleva dess särprägel underlättas. Skötseln av skogen skall anpassas till denna målsättning.

2.2 Principer för disposition av mark och vatten

2.2.1 Förvaltning Reservatet förvaltas av domänverket i samråd med kommunen.

2.2.2 Skötsel av naturområden På torvmarker och utpräglade hållmarker bör vegetationen i stort sett lämnas att fritt utvecklas. Inom övriga skogsområden bör endast sådana ingrepp ske, vilka är nödvändiga för att en naturlig föryngring skall vara möjlig. Dock skall kraftiga utglesningar bibehållas inom vissa avsnitt. Vissa perifera bestånd bör kunna skötas med normalt naturvårdsanpassat skogsbruk. Huvuddelen av skogsbestånden skall dock skötas med förlängd omloppstid och i största möjliga utsträckning skall föryngring ske som självföryngring under skärm och i små beståndsenheter. Risdragnin g behöver endast ske inom ca 25 m bredd längs lederna. Anvisade jättegrytor (se 3.2.1) tömmas och rensas åtminstone varje vår.

2.2.3 Jakt, viltvård och fiske Endast skyddsjakt är tillåten. Viltutfodring bör ej ske inom reservatet. Holkar kan få uppsättas efter samråd med förvaltaren. Fiske bör ej tillåtas.

1975-10-17

2.2.4 Tillsyn och renhållning Tillsynen handhas av domänverket i samarbete med kommunen. Domänverket svarar för skötseln av naturområden och underhållet av lederna och därtill hörande anordningar. Kommunen svarar enligt med domänverket träffat avtal för de till informationslokaler knutna anordningarna och aktiviteterna samt ombesörjer städning, sop- och latrinhämtning.

2.3 Detaljbeskrivning och åtgärder

Beskrivningen med karta är indelad i 34 skötselområden. För varje sådant ges en kortfattad beskrivning, anges målsättning samt åtgärder av engångs- respektive underhållskaraktär.

Skötselområde 1

Beskrivning: Svagt utglesat, mot vägen något tätare bestånd av äldre gran samt en del yngre björk. En hel del lövsly i sydöstra delen.

Målsättning: Att skapa och så länge som möjligt bibehålla ett blandbestånd med gammal gran och björk. Bör hållas ännu tätare mot vägen för undvikande av genomsikt mot industriområdet.

Engångsåtgärder: —

Underhållsåtgärder: Återkommande försiktig gallring samt upparbetning av fallna och sjuka träd. Slyröjning vart 5:e år.

Skötselområde 2

Beskrivning: Nästan sluten ungskog av björk (rönn, gran och sälg) med glest stående gamla tallar (och granar). Ganska välutvecklat buskskikt av björk, rönn, sälg samt talrika blåtrybuskar. Fältskiktet domineras av högt gräs (piggrör).

Målsättning: Att låta ungskogsbeståndet utvecklas till en lövskogsdominerad blandskog där den äldre generationens träd ingår. I slutskedet sker föryngring under skärm.

Engångsåtgärder: Försiktig gallring. Vandringsleden flyttas in i detta område.

Underhållsåtgärder: Återkommande försiktig gallring med gynnande av uppkommande tall. Slyröjning och risdragning kring leden.

1975-10-17

Skötselområde 3

Beskrivning: Starkt kulturpåverkad mark med rester av tidigare bebyggelse och odling. Gläntor och små täppor insprängda bland diverse lövträd, buskar och sly.

Målsättning: Att skapa en jämnare sluten och mera enhetlig skog.

Engångsåtgärder: Vandringsledens slutdel flyttas söderut, så att den kommer att gå söder om alla täppor.

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och röjning varvid utvecklingsbara ungträd gynnas.

Skötselområde 4

Beskrivning: Starkt olikåldrig, huvudsakligen tät och ung, talldominerad blandskog.

Målsättning: Att bibehålla en relativt tät blandskog som utglesas först inför föryngring.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallringar.

Skötselområde 5

Beskrivning: Ett av de geologiskt mest intressanta partierna med starkt utglesad skog där huvudsakligen äldre tall sparats. I norr (kring "Skeppet") rätt mycket ung björk sparad. I östra kanten ("Dammbordet") naturlig, gles hållmarkstallskog. Centrala delen utgörs av mot väster sluttande småbruten stor- och rikblockig hållmark med talrika jättegrytor. Här talrika mer eller mindre fuktiga sänkor med rikt uppslag av lövsly. I västra kanten ("Domedagsrännan") gräsdominerat kärr ("Domedagshålet") med glest stående, medelålders tall och björk samt en del lövsly.

Målsättning: Att bibehålla ett mycket glest bestånd av tall med inslag av björk främst i norra kanten. Det glesa beståndet skall möjliggöra god överblick över hela området med bl a Domedagsrännan.

Engångsåtgärder: Ytterligare någon utglesning av tallbeståndet inom områdets högre delar.

Underhållsåtgärder: Ett mindre antal tallplantor släppes upp för att skapa förutsättningar för en mycket gles föryngring. Slyröjning vart annat år.

1975-10-17

Skötselområde 6

Beskrivning: Relativt tät, mestadels olikåldrig, talldominerad hållmarksskog. Starkare dominans av äldre träd mot nordost ("Domedagsstupet"). I västra kanten vindfällen och tydlig påverkan av luftföroreningar (sot, inga lavar). Mot den lägre delen i sydost bildar granen ett allt starkare inslag, samtidigt som hållmarken övergår i mer eller mindre fuktig moränmark.

Målsättning: Att låta nuvarande skogsbestånd utvecklas som ett blandbestånd med ungefär nuvarande trädslagsfördelning. Beståndet skall skötas med förlängd omloppstid och i slutskedet föryngring under skärm. Inom helt hållmarksdominerade delar skall slutavverkning inte behöva tillgripas.

Engångsåtgärder: Befintliga vindfällen tillvaratages.

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och så småningom föryngring under skärm.

Skötselområde 7

Beskrivning: Tätt bestånd av ca 25 år gammal tall med mer eller mindre stark inblandning av björk. 1:a röjning utförd.

Målsättning: Att skapa en talldominerad skog som kan föryngras under skärm.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och så småningom föryngring under skärm med förlängd omloppstid.

Skötselområde 8

Beskrivning: Varierande skogsbestånd. I söder medelåldrig, gallrad blandskog med lika delar björk och tall. I mellersta delen ogallrad blandskog med starkare inslag av gran. I norr talldominerad ungskog.

Målsättning: Att låta skogsbestånden utvecklas som blandskog som skötes så att större delen kan föryngras i mindre enheter och med skärmställning.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och så småningom föryngring under skärm.

1975-10-17

Skötselområde 9

Beskrivning: Måttligt utglesat bestånd av medelålders, lika delar tall och björk samt något gran. Enstaka mindre rönträäd samt mycket rönnsly.

Målsättning: Att bibehålla en viss genomsiktighet för att markera Diabasrännans fortsättning, samtidigt som beståndet görs mindre slyröjningskrävande.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och röjning. Tall, björk och rönn gynnas på de övriga trädslagens bekostnad. Slyröjning t v vart 5:e år.

Skötselområde 10

Beskrivning: Ett av de geologiskt mest intressanta områdena med ett nu starkt utglesat skogsbestånd som i södra delen och norra kanten har hållmarkskaraktär. I södra delen mest medelåldrig tall. I övrigt lika mycket björk. I sänkans botten ett kärr med sly av björk och al.

Målsättning: Att bibehålla ett glest genomsiktligt trädskikt närmast kring sänkan ("Diabasrännan").

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande röjning varvid utvecklingsbara tallplantor uppsläppes successivt, särskilt i södra delen, där trädskiktet kan tillåtas tättna något. Slyröjning vart annat år.

Skötselområde 11

Beskrivning: Svagt gallrad medelålders skog av lika delar björk och tall (sluttningen i norr) eller gran (sänkan i söder).

Målsättning: Att låta skogsbeståndet utvecklas som blandskog vilken skötes med förlängd omloppstid och föryngring under skärm.

Engångsåtgärder: Försiktig gallring.

Underhållsåtgärder: Återkommande försiktig gallring och i slutskede slutavverkning med lämnande av skärmställning.

1975-10-17

Skötselområde 12

Beskrivning: Hällmarksskog med mest äldre tall, något utglesad kring leden. I större skrevor finns tätare yngre, grandominerad blandskog. I de närmaste omgivningarna finns halvöppna myrmarker med klen tall och björk. I ett av myrpariterna på västra sidan är trädbeståndet gallrat. I söder går leden på en kavelspång över myrmarken.

Målsättning: Att bibehålla en relativt gles, talldominerad hällmarksskog omgiven av orörda myrmarker.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande lätt gallring med upptagande av luckor för föryngring.

Skötselområde 13

Beskrivning: Svagt utglesat blandbestånd av huvudsakligen medelåldrig tall, gran och björk i ungefär lika delar. Norrut något tätare. Svagt slyuppslag i södra delen.

Målsättning: Att skapa en så tät blandskog att slyröjning så småningom inte behövs.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: T v slyröjning vart 5:e år. Återkommande gallringar varvid skogen successivt får bli något tätare i södra delen. Föryngring under skärm med förlängd omloppstid.

Skötselområde 14

Beskrivning: Olikåldrig, talldominerad blandskog.

Målsättning: Att låta skogsbestånden utvecklas som blandskog som skötes så att föryngring kan ske under tallskärm.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring med gynnande av tall och så småningom föryngring under skärm.

1975-10-17

Skötselområde 15

Beskrivning: Tät, ung granskog med enstaka medelålders tall och björk. I västra kanten (mot vägen) finns rikligt med medelålders gran.

Målsättning: Att låta skogsbestånden utvecklas som blandskog med sådan skötsel att föryngring huvudsakligen kan ske under tallskärm. Närmast vägen skall beståndet hållas så slutet att genomsikt mot industriområdet undviks.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande försiktig gallring med gynnande av tall och björk.

Skötselområde 16

Beskrivning: Ett av de geologiskt mest intressanta områdena. Extremt blockrik sluttning med flera jättegrytor ("Grytfallet") och med höga bergknallar i östra kanten. Efter kraftig utgallring återstår ett mycket glest trädkikt av medelåldrig tall med enstaka björk och gran. Slyppslag av björk, asp och rönn.

Målsättning: Att bibehålla ett mycket glest, talldominerat trädkikt som ger god överblick över det intressanta området.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Ett mindre antal utvecklingsbara tallplantor uppsläppes successivt. Slyröjning vart annat år.

Skötselområde 17

Beskrivning: I centrala och östra delen äldre, relativt tät barrskog med mycket gran. Mot NV är den glesare och mera tallpräglad. I södra delen medelålders talldominerad barrblandskog med normal slutenhet.

Målsättning: Att så länge som möjligt hålla kvar det gamla skogsbeståndet. Föryngring skall ske genom självföryngring under skärm.

Engångsåtgärder: Kvarliggande massaved bortforslas.

Underhållsåtgärder: Gallring med gynnande av tall som förberedelse för självföryngring när beståndet inte längre kan hållas slutet. Kullfallna, sjuka och torra träd upparbetas och bortforslas.

1975-10-17

Skötselområde 18

Beskrivning: Smal bergribba med gles hållmarkstallskog. Öster om den en mosse med relativt tätt trädskikt av medelålders tall och björk.

Målsättning: Att låta skogsbestånden utvecklas fritt som hållmarkstallskog respektive tall-björk-mosse.

Engångsåtgärder: _____

Underhållsåtgärder: _____

Skötselområde 19

Beskrivning: Blandskog av ganska varierande slag. I de lägre delarna dominerar gran, av vilken alla åldersklasser finns representerade. På de högre partierna är inslaget av tall större, men de yngsta åldersklasserna är överallt mycket dåligt företrädda. I fuktigare partier rätt mycket björk.

Målsättning: Att bibehålla en barrblandskog, där allt efter markförhållandena tall eller gran är dominerande trädslag. Föryngring under skärm i mindre enheter och med förlängd omloppstid.

Engångsåtgärder: _____

Underhållsåtgärder: Mindre föryngringsluckor för tall skapas successivt. I övrigt föryngring under skärm.

Skötselområde 20

Beskrivning: Barrblandskog av varierande slag. Längs markerade vandringsleden kan följande områden urskiljas. Längst i söder grandominerad, medelåldrig och äldre skog, som mot norr är medelåldrig och yngre och uppvisar mer eller mindre rena inslag av tall. På 110-metersplatån öster intill leden växer gammal skog av lika delar gran och tall, mer eller mindre utan föryngring. I slutningen på motsatt sida av stigen likaledes gammal, men starkt grandominerad skog. På platåns norra del många döda granar. På slutningen av höjden längre norrut medelåldrig och yngre gran med enstaka gamla tallar och några grupper av asp och björk. Svag gallring har skett längs stigen. Norrut från rastplatsen olikåldrig blandskog utan yngre tall och inom detta avsnitt upp mot lilla vägen en större lucka med björksly. Norr om lilla vägen, på höjdens nordspets, tät olikåldrig blandskog. I östra kanten finns sumpskog.

1975-10-17

Målsättning: Att så länge det är möjligt hålla kvar den gamla skogen, på längre sikt och i övrigt att erhålla en blandskog med sådana variationer som betingas av underlaget. Området skötes med förlängd omloppstid och med föryngring under skärm i mindre enheter åt gången.

Engångsåtgärder: De döda och skadade granarna borttages.

Underhållsåtgärder: Den gamla skogen utan föryngring får stå kvar så länge detta kan ske utan större olägenheter. Vindfällan, döda och starkt skadade träd upphugges och bortföres. Föryngring som kommer upp i luckor röjes. I luckan söder om lilla vägen gynnas främst uppkommande tall och röjes sly vart 5:e år. Inga åtgärder i de fuktigaste sumpskogspartierna. I övrigt föryngring under skärm i varje delbestånds slutskede.

Skötselområde 21

Beskrivning: Utsiktshuggning, där endast glest ställda, medelålders tallar sparats. Uppslag av björksly.

Målsättning: Att bibehålla ett starkt genomsiktligt bestånd av tall, som i nedre delen kan få blandas med björk och gran.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Slyröjning vart 5:e år i övre delen, där enstaka tallar släppes upp för att skapa ett olikåldrigt bestånd. I nedre delen släppes även en del björkar upp successivt och får stå så länge de inte hindrar utsikten.

Skötselområde 22

Beskrivning: Tät sumpskog av tall och björk.

Målsättning: Enbart att undvika markskador i ett i övrigt normalt skogsbruk.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Normalt skogsbruk med uttransport endast då marken är bärig.

1975-10-17

Skötselområde 23 och 24

Beskrivning: Ung och tät talldominerad blandskog, inom område 24 på mycket blockrik mark.

Målsättning: Att skapa och så länge som möjligt bibehålla ett äldre tallskogsbestånd som i slutskedet kan föryngras under skärm.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Återkommande gallring och så småningom föryngring under skärm.

Skötselområde 25

Beskrivning: Mossrik blandskog dominerad av gammal gran. Extremt rik- och storblockig terräng.

Målsättning: Att så länge som möjligt hålla kvar den gamla skogen.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Den gamla skogen får stå kvar så länge detta kan ske utan större olägenheter och ersätts sedan genom självföryngring med likartad skog.

Skötselområde 26

Beskrivning: Barrblandskog, som i söder är medelåldrig och äldre, norrut enbart medelåldrig. Nordvästra fliken utgörs av sumpskog med inslag av björk. I sydöst finns två bergknallar med hållmarksskog.

Målsättning: Att över hela området skapa respektive så länge som möjligt bibehålla ett äldre skogsbestånd.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Föryngring under skärm med förlängd omloppstid. Inga åtgärder på utpräglade hållmarkspartier.

1975-10-17

Skötselområde 27

Beskrivning: Tät, björkdominerad ungskog.

Målsättning: Att låta skogsbeståndet utvecklas som blandskog som skötes med förlängd omloppstid och i slutskedet föryngring under skärm.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Rövning, gallring och i slutskedet föryngring under skärm.

Skötselområde 28

Beskrivning: Kärr med mer eller mindre tät trädskikt av björk och tall.

Målsättning: Att låta vegetationen utvecklas fritt.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: ———

Skötselområde 29

Beskrivning: Starkt utglesat bestånd med bara få, äldre tallar sparade. Uppslag av björksly.

Målsättning: Att skapa ett måttligt glest bestånd av tall på håll- och sankmarken som efter hand kan föryngras i mindre luckor.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Utvecklingsbara tallar släppes upp. Slyrövning vart 5:e år.

Skötselområde 30

Beskrivning: Hällmarksskog dominerad av tall.

Målsättning: Att bibehålla en typisk hällmarksskog som får utvecklas helt fritt.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: ———

1975-10-17

Skötselområde 31

Beskrivning: Olikåldrig barrblandskog med mycket tall, mot Bergtjärn utglesad, så att glest stående tall av olika åldersklasser återstår.

Målsättning: Att bibehålla en kontinuerligt förnyingsbar barrblandskog, som mot tjärnen är väl genomskiktad.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Förnyring under skärm med förlängd omloppstid.

Skötselområde 32

Beskrivning: Talldominerad hållmarksskog. I de grundare skrevorna rätt rikt uppslag av sälg.

Målsättning: Att bibehålla en genomskiktad hållmarksskog.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Slyröjning vid behov.

Skötselområde 33

Beskrivning: Tre bergshöjder med hållmarksskog, som på den plåtårtade östligaste bergknallen är vidsträckt, gles, talldominerad och starkt olikåldrig. På övriga bergknallar är skogen tät, mera blandad och övergår utan tydlig gräns i mellanliggande sänkors täta, grandominerade blandskog. En smal gata har i de tätare delarna röjts för vandringsleden. Längs hela norra kanten har gallring skett i slutningens nedre del. Härigenom återstår där glesa bestånd av medelåldrig tall och/eller björk.

Målsättning: Att bibehålla bestånd med sådana variationer som betingas av underlaget och med god genomskiktighet närmast Bergtjärn. I slutskedet skall förnyring ske under skärm eller i mindre luckor.

Engångsåtgärder: ———

Underhållsåtgärder: Gallring inom tätare delar samt senare förnyring under skärm med förlängd omloppstid. På åtminstone östligaste hållmarken torde åtgärder vara obehövligen. Utgallringen i norra kanten vidmakthålles.

1975-10-17

Skötselområde 34

Beskrivning: Ungskog dominerad av tall. Området utgörs av den sadel mellan två flacka berghöjder och två myrpartier, vilken bildar lägsta passpunkten i Svea älv.

Målsättning: Att över hela området skapa respektive så länge som möjligt bibehålla ett äldre talldominerat bestånd med god genomsikt i själva passrännan.

Engångsåtgärder: Gallring inom passrännan.

Underhållsåtgärder: Gallring och så småningom föryngring under skärm med förlängd omloppstid. Inom en ca 50 m bred men längs stigen norrut något utvidgad zon mellan myrmarkerna i öster och väster skapas ett starkt utglesat bestånd av liknande typ som i områdena 5, 16 och 21.

3. Anläggning och skötsel av serviceanordningar

3.1 Besöksanordningar

3.1.1 Vandringsleder

Påbörjat lednät, omfattande fyra slingor (längd 1250, 2450, 4100 och 4900 m) i en nord-sydlig rad, färdigställes. De båda nordligaste skall ha högsta standard (promenad i lågskor möjlig hela den snöfria delen av året) med flera spångar, broar och trappor. Här behövs en utökning av antalet spångar. Den norra slingan flyttas i sin nordvästligaste del in på själva reservatområdet, så att den inte inkräktar på det trädgårdsbetonade området därintill. Den del av norra slingan, som från Domedagshålet löper ut mot vägen, ges rullstolsstandard och anslutes till vägen. Slingan söder om Bergtjärn färdigställes med lägsta standard.

Lednätet utmärks enligt naturvårdsverkets anvisningar, med orangefärgade band på trädstammar (där så är möjligt) eller stolpar (låga stolpar, eventuellt av metall på öppna hållmarker).

3.1.2 Bänkar Enkel bänk (stockring) skall finnas vid rastplatsen (utsiktspunkten) SV Grytavloppet samt vid rastplatsen N intill Bergtjärn.

3.1.3 Sopbehållare Sopbehållare uppsättes vid paringsplatserna, vid informationsbyggnaden, vid Bergtjärns rastplats (diskret placering) samt vid ytterligare någon plats om behov visar sig föreligga.

1975-10-17

- 3.1.4 Toaletter Vattentoalett finns i informationsbyggnaden och bör eventuellt kompletteras med enkla utomhustoaletter i anslutning till denna eller norra parkeringsplatsen.
- 3.1.5 Parkeringsplatser Befintlig parkeringsplats norr om reservatet säkras genom avtal med markägaren. Från denna skyltas (SNV:s anvisningar) och breddas leden upp mot informationsbyggnaden och reservatet. Bussar hänvisas till p-platsen längre mot NV (på andra sidan industrispåret). Kortvarigt uppehåll för av- och påsläpp av bl a handikappade bör kunna ske invid område 1 (jfr 3.1.1). En kompletterande p-plats anlägges vid upplagsplatsen SV om Grytavloppet, där en enkel brukningsväg leder in i reservatet.

3.2 Information

- 3.2.1 Informationstavlor Stor tavla med utförlig allmän information uppsättes vid informationsbyggnaden.

Mindre tavlor med kortfattad allmän information (syfte, karta, bestämmelser, hänvisning till stora tavlan) placeras vid p-platserna, på några platser utmed vägen mot Klippan (bl a i reservatets SV hörn) samt vid ledernas förgreningpunkter, överallt med markering av tavlans plats på kartan.

Specialtavlor med information om de viktigare strömrännorna uppsättes på respektive platser. Texten anpassas här liksom i övrigt informationsmaterial efter senaste forskningsrön (C. Fredén; Inga vattenfall utan sund med starka strömmar och virvlar) men bör inte ta definitiv ställning mot tidigare teorier.

Anvisningstavlor med riktningspil och avståndsangivelse (SNV:s standard) uppsättes på 5-10 platser där lederna passerar märkligare jättegrytor. Till någon av grytorna vid Domedagshålet framdrages rullstolsled.

Ytterligare varningstavlor uppsättes ovanför Domedagsstupet (Varning för stup samt bergas).

Äldre ledmarkeringar (skyltar på järnrör samt målade pilar på hällar och block) avlägsnas efter hand.

- 3.2.2 Informationslokal

Befintlig informationslokal utnyttjas i enlighet med träffat avtal. Där bör finnas information i form av text, kartor, principskisser och om möjligt tredimensionella (arbetande) modeller (skala 1:2000). Stor informationstavla (ev också information på flera språk via bandspelare) utanför byggnaden, som fungerar då denna är stängd. Guidning, kioskförsäljning och servering bör kunna ske i kommunens regi ungefär på samma sätt som tidigare.

1975-10-17

3.2.3 Informationsbroschyr

Enkel informationsbroschyr i form av en folder utarbetas av länsstyrelsen i samarbete med förvaltarna och Sveriges geologiska undersökning. Den bör finnas för utdelning vid informationslokalen. Innan denna framtagits kan domänverkets häftade broschyr och/eller en enklare stencilerad information användas.

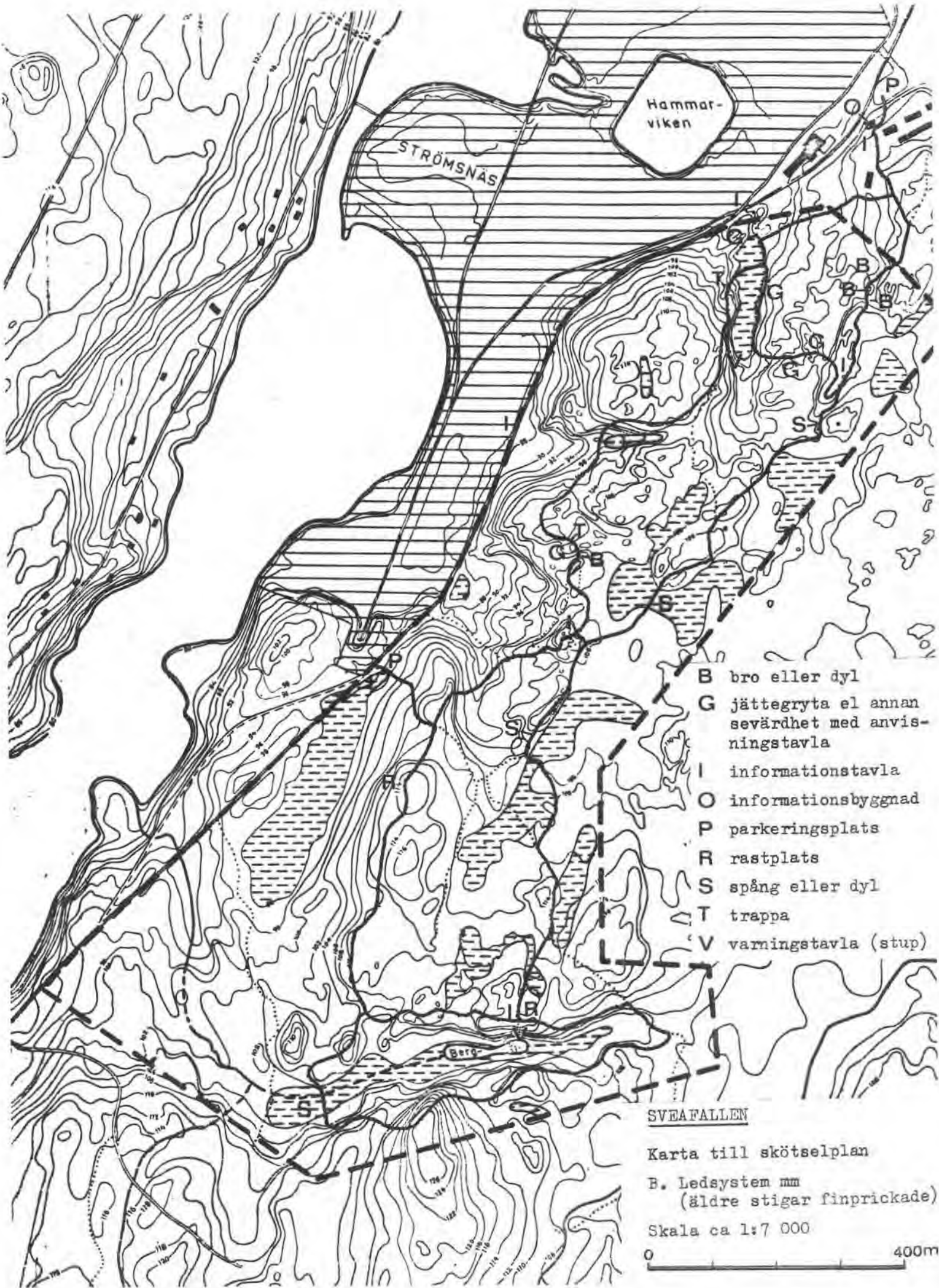
SVEAFALLEN

Karta till skötselplan

A. Skötselområden

Skala ca 1:7 000

Hammarviken

STRÖMSNÄS

- B bro eller dyl
- G jättegryta el annan sevärdhet med anvisningstavla
- I informationstavla
- O informationsbyggnad
- P parkeringsplats
- R rastplats
- S spång eller dyl
- T trappa
- V varningstavla (stup)

SVEAFALLEN

Karta till skötselplan

B. Ledsystem mm
(äldre stigar finprickade)

Skala ca 1:7 000

